

KIS PÉTER

BAKÓCZ TAMÁS BUDAI HÁZINGATLANAIRA VONATKOZÓ OKLEVELEK AZ ERDŐDY CSALÁD BÉCSI LEVÉLTÁRÁBÓL 1464–1518¹

Jelen forrásközleményben olvasható oklevelek a Monoszlói és Monyorókeréki gróf Erdődy család Bécsben, a Haus-, Hof- und Staatsarchivban letétként elhelyezett levéltárából származnak. Az Erdődyek hitbizományának levéltára — a többi főúri archivumhoz hasonlóan — az 1870-es években nyílt meg a történeti kutatás számára. A Buda múltjával kapcsolatos okleveleket először valószínűleg Csánki Dezső kutatta, alighanem a történeti földrajzának² munkálatai során jutott el ezekhez az oklevelekhez is, és 1893–1906 között több kisebb, a középkori Budapest történetével foglalkozó dolgozatot tett közzé. Ezek közül az egyikben,³ amely I. Mátyásnak a romba dőlő budai házak újjáépítésére vonatkozó rendeletét járta körül, közzé is tett egy diplomát teljes szövegével, hármat pedig rövid kivonatban.⁴ A többi oklevelet tudomásom szerint csak Pataki Vidor hasznosította a Buda város középkori helyrajzáról írott tanulmányában.⁵

-
- 1 A közleményhez szükséges bécsi kutatásokat 2004 folyamán a Klebelsberg Kunó Ösztöndíj támogatásával végeztem. Köszönettel tartozom Gr. Erdődy Imrének, hogy engedélyezte kutatásaimat az Erdődy-levéltárban. Munkám során sok segítséget kaptam Fazekas Istvántól, a Magyar Országos Levéltár bécsi delegátusától. Az oklevélszövegeket Petrik Iván levéltárossal (Budapest Főváros Levéltára) olvastam össze.
 - 2 Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. I–III., V. köt. Bp., 1890–1913.
 - 3 Szent Erzsébetfalva Pest mellett. In: Századok 27. (1893) 16–26. p.; *Uő*: Kuncz ispán majorja Budán. In: Uo. 40. (1906) 685–735. p. Csánki tárgyunkra vonatkozó tanulmánya: Mátyás király mint városépítő. Egy budavári sarokház történetéből. In: Uo. 38. (1904) 297–321.; 395–412. p. (A továbbiakban: *Csánki*: Mátyás király). Csánki Budapest-kutatásairól l. alább.
 - 4 L. 3., 7–12. és 15. számú oklevelek.
 - 5 *Pataki Vidor*: A budai vár középkori helyrajza. In: Budapest Régiségei 15. (1950) 237–299. p. (A továbbiakban *Pataki*: Budai vár.) Az alábbiakban közölt oklevelek közül az 1–3., 5., 7., 12. és 16. szám alattiakra hivatkozott. A 8. és 10. sz. alattaikat egy további munkájában is felhasználta, l. *Uő*: A péterváradai ciszterciak a középkori Kelenföldön. Klny. a Ciszterci Rend budapesti Szent Imre-gimnáziumának 1941–42. évi évkönyvéből. (A továbbiakban: *Pataki*: Péterváradai ciszterciak) Az utóbbi tanulmányban hivatkozott oklevelekre Végh András (Budapesti Történeti Múzeum) hívta fel figyelmemet.

Az 1912 és 1932 közötti, Csánki Dezső által irányított, Budapest középkori történetét megvilágító levéltári kútfők összegyűjtésére létrejött vállalkozás keretében természetesen ez a levéltár is a feltárandók közé került.⁶ Iványi Béla 1916–1917-ben és 1928-ban át is nézte ezt a forrásanyagot (vagy csak egy részét), valamint 34 „budapesti” vonatkozású diplomát teljes szövegével le is másolt. Iványi kutatásairól az Erdődy-levéltár középkori anyagáról készített és időrendben letett cédulái alapján lehet képet alkotni.⁷ Az alábbiakban közölt oklevelek közül öt darab megtalálható a „Csánki-gyűjtemény” maradványai között.⁸ Feltételezhető, hogy a II. világháború alatt bekövetkezett pusztulás előtt a többi is a kollekciónak részét képezte. Pataki Vidor a még épségben meglévő másolatanyagot aknázza ki.⁹

Az alábbi oklevélszövegek az Erdődy-levéltár Budára vonatkozó kútfőinek csak egy részét teszik ki.¹⁰ A válogatásnál döntő súllyal az a szempont érvényesült, hogy ezek összefüggő irategyüttest alkotnak–alkottak.¹¹ A levéltár újkori rendezése során a 37. doboz/fiók 1. csomójába, 1–13. szám alá osztották azokat az oklevele-

-
- 6 Az Erdődy levéltár rövid kutatástörténetére l. *Kis Péter*: Kiadatlan oklevelek az Erdődy család Bécsben őrzött levéltárából (1251–1297). In: *Levéltári Közlemények* 75. (2004) 65–66. p. Ez utóbbi helyen pontatlanul közöltem az oklevélgyűjtemény hivatalos megnevezését, helyesen: Haus-, Hof- und Staatsarchiv. (XIX/80/1–5.) Archiv Erdődy. Urkunden. A Csánki-féle gyűjtés történetére l. *Kis Péter – Petrik Iván*: Budapest középkori történetére vonatkozó források összegyűjtésének évszázados múltja. In: *Tanulmányok Budapest Múltjából* 32. (2004) Megjelenés alatt. A Budapest Főváros Levéltárában folyó középkortörténeti munkálatokhoz kapcsolódó ausztriai kutatásokra l. *Kenyeres István – Kis Péter*: Budapest középkori történetének bécsi levéltári forrásai. Kutatási beszámoló és terv a munka folytatására. In: *Urbs. Magyar Város-történeti Évkönyv I.* (2005) Megjelenés alatt.
 - 7 A Magyar Országos Levéltár Diplomatikai Levéltárának segédletei (Q 283/11. d.) között, természetesen az 1946 közepe előtti levéltári rend és jelzet szerint használható. (A továbbiakban: Iványi-cédulák.)
 - 8 Ezek az alábbiak: Budapest Főváros Levéltára XV. 12. A „Budapest történetének oklevelés emlékei” c. kiadvány kéziratá és iratai. Oklevélmásolatok 2. doboz. 369–371. fol. = D 10124 (37–1–1); 5. doboz 158–160. fol. = D 10138 (37–1–2); 286–291. fol. = D 10142 (37–1–3); 303–307. fol. = D 771 (37–1–5); 316–319. fol. = D 10150 (37–1–4). Az egyes másolatok folio-számát követően egyenlőségjel után a mai jelzet, zárójelben pedig a régi jelzet (Ladula–Fasciculus–Numerus) áll.
 - 9 L. *Pataki*: Budai vár 281. p. 1. lj.
 - 10 Pl. további három oklevél említését l. *Pataki*: Budai vár 293. p. 75. és 76. lj., 294. p. 81. lj.
 - 11 Alighanem tévedésből került ezek közé, 10154. számú jelzet alá a XX. századi kronológikus rendezés során Zala megye 1465. november 15-én kibocsátott, igen rongált állapotban fennmaradt ítéletlevele.

leket, amelyek valamilyen módon Bakócz Tamás¹² budai házbirtoklásával kapcsolatosak. Néhány esetben egy numerushoz több darab is tartozott, így összesen 16 diplomáról van szó. A 8. és 9. szám alatti két oklevél kelte (1483. augusztus 11.) és kibocsátója (Buda város) azonos, valójában két eredeti példányról van szó, ezek szövege csak részben (leginkább a kezdő és záró formuláikban) azonos, mind a kettőben találhatóak olyan részek, amelyeket a másik nem tartalmaz. Ezek a kútfők részben Bakóc (és rokonai) hat ingatlanszerzésére, részben pedig a kezére jutott tulajdont érintő korábbi jogügyletekre vonatkoznak, de általában információkat nyújtanak a középkori magyar főváros egyházi–nemesi háztulajdonaira is.¹³

Bakócz 1482-ben egy, az Olaszok utcájában lévő, adózástól mentes kőházat vett meg Rozgonyi László nándorfehérvári kapitánytól. Két évvel később a városi tanács az épület rendbehozásának költségeire, valamint egyéb, a városnak szerzett érdemeire tekintettel négy aranyforintban állapította meg az ingatlanra eső éves adót.¹⁴ A ház azonosítását megkönnyíti, hogy mind a két időpontban az egyik szomszéd — Dénes deák — azonos személy volt.

1483-ban újabb ingatlan került Bakócz kezére, ezúttal a Szent Pál utcában, a péterváradi ciszterci rendháztól.¹⁵ A legkorábbi, e háznak a konvent általi megvásárlásáról kiállított oklevél a birtokjoggal együtt került az Erdődy-levéltárba.¹⁶ A házvételek sorát 1493-ban a Tótfalunak nevezett külvárosban két majorsági ház (domus allodialis) megszerzése folytatta, amelyhez Márton váci prépost, szentszé-

12 Életrajzára l. *Fraknói Vilmos*: Erdődi Bakócz Tamás élete. Bp., 1889. (Magyar történelmi életrajzok) (A továbbiakban: *Fraknói*: Bakócz.); Esztergomi érszék 1001–2003. Szerk.: Beck Margit. Bp., 2003. 228–232. p. (A vonatkozó rész *Horváth Richárd* munkája.)

13 Bakócz egyéb birtokszerzéseire l. *Fraknói*: Bakócz 56–64. p. Egyháziak és nemesek budai háztulajdonaira l. *Kubinyi András*: Budapest története a későbbi középkorban Buda elcséccéig (1541-ig). In: Budapest története a későbbi középkorban és a török hódoltság idején. Szerk.: Gerevich László – Kosáry Domokos. Bp., [1973.] (Budapest története II. Főszerk.: Gerevich László.) 134. és 153. p. Az ingatlanoknak a mai utca és házszám szerinti azonosítását minden esetben *Végh András* közlőjövőben megjelenő, az alább közölt oklevelek adatait Iványi és Pataki kivonatai alapján hasznosító, Buda város középkori helyrajza. Középkori háztulajdonok a budai vármegyedben című monográfiájából vettem át (a továbbiakban: *Végh*: Középkori helyrajz, a munka fejezeteire hivatkozom). A kéziratból az adatokhoz — amelyek révén többek között a 2., 4-5. és 18. sz. oklevelekben szereplő Szent György téri házakkal kapcsolatos információkat el tudtam különíteni egymástól — a szerző szívességéből jutottam.

14 7. és 12. számú oklevél. A házra, amely a mai Országház u. 1-3. sz. alatt állt, 1425 és 1544 között további adatok vannak, l. *Végh*: Középkori helyrajz 3. 5. 7. fejezet.

15 8-11. és 13-14. számú oklevél. A ház feltehetően helye a Hess András tér 4. sz. alatt volt. További 1413 és 1431 közötti, esetleg ide kapcsolható adatokat l. *Végh*: Középkori helyrajz 3. 7. 9. fejezet.

16 1. számú oklevél.

ki protonotarius és a budai Boldogasszony templom plébánosa adománya jóvoltából jutott.¹⁷ Az ügyletnél ismét felbukkan Rozgonyi László neve, aki ezek korábbi birtokosa volt.

A Szent János kapunál, a Szent György téren lévő sarokház topográfiai meghatározását és Bakócz általi megszerzésének rekonstrukcióját Csánki Dezső egy évszázada — részben egy Erdődy-levéltárból való oklevél alapján — elvégezte.¹⁸

Két további, szintén a Szent György téren lévő ház egyikének 1479-ben még Dénes posztómető és Gergely nyeregyártó voltak a tulajdonosai, majd 1518-ban már Bakócz rendelkezett vele.¹⁹ Az ingatlan – egyéb forrásokból kiderülő – érdekessége, hogy ugyanő az általa alapított esztergomi Angyali Üdvözlét-kápolnára (vagyis az ún. Bakócz-kápolnára) hagyta végrendeletében.²⁰ Az oklevelek egyike (16. szám) fényt vet arra, hogy egyes esetekben a budai házak az ország különböző területein lévő birtoktestek gyarapításnak fedezetévé válhattak, még ha az abban leírt csere nem valósult meg vagy csak ideiglenes volt. A másik, a Szent György tér „hajlatában” épült házról csak ezzel az egy adattal rendelkezünk.²¹

A szövegek közlésnél Tringli István ajánlásait vettem alapul.²² Az oklevél-együttes valamennyi publikálatlan darabját válogatás nélkül, teljes szöveggel közöljük, mivel jelen pillanatban az Erdődy-levéltár csak Bécsben kutatható. Ez azt jelenti, hogy az egy ügyre vonatkozó, majdnem azonos tartalmú, valamint az egyébként kevésbé jelentős átíró oklevelek is ilyen formában olvashatóak. A fentebb említett 8. és 9. számú oklevél szövegének azonos részeit nem jelöltem külön. Két oklevél tartalmi kivonatban olvasható az összeállításban: A 3. szám alatti oklevelet már Csánki Dezső kiadta, a 7. pedig ma már nem található, ez utóbbi esetben a regeszta forrása Iványi Bélának a levéltár anyagáról az 1920–30-as években készült gyűjtésének megfelelő cédulája. A 9. számú diploma eredetije jelenleg szintén fellelhetetlen, ebben az esetben a szövegek közlés — a 11. szám alatti oklevélben

17 15. számú oklevél. Az épületek pontos elhelyezkedése nem ismert, ezek előfordulnak Erdődi Péter végrendeletében is, l. *Végh András*: Régészeti feltárások a budai Váralján, a középkori Tótfalu területén. In: *Budapesti Régiségei* 33. (1999) 333. p.

18 *Csánki*: Mátyás király 398–408. p. A Csánki által felhasznált oklevél számát l. fentebb. További, a mai Dísz tér 1. sz. alatt állott házra vonatkozó oklevelek az 5. és 6. szám alatt, illetve az 1473 és 1526 közötti birtoklástörténetet l. *Végh*: Középkori helyrajz 2. 2. 1. fejezet.

19 4-5. és 16. sz. oklevél.

20 A ház a Dísz tér 11. alatt lehetett. Az 1518 utáni adatokat és Gergely nyergesre vonatkozó megállapításokat l. *Végh*: Középkori helyrajz 2. 3. 7. fejezet.

21 2. sz. oklevél. Az ingatlan helye a Dísz tér északi részén kereshető.

22 *Tringli István*: Középkori oklevelek kiadásának problémái. In: *Fons (Forráskutatás és Történeti Segéd tudományok)* 7. (2000) 7–40. p.

— átírt példány alapján készült. (Az elveszett eredeti és transsumptum azonosságát az Iványi-féle kivonatból megállapítható tartalmi megfelelésen túl a hátlapi feljegyzés is igazolja.) Mind a két eltűnt oklevél eredeti példányának külső leírását Iványi Béla cédula-gyűjteménye alapján adom meg.

Mivel két kivétellel az oklevélszövegeket in extenso közlöm, ezért ezek elé csak rövid (az oklevélkibocsátó és a jogügylet meghatározását, a jogügyletben közvetlenül részt vevő személyek nevét, a házingatlan helyrajzi adatait tartalmazó) regesztát készítettem. Valamivel bővebb kivonat a fentebb említett okok miatt csak a 3. és 7. számú tételekhez került.

1.

1464. május 26.

Buda város tanácsa előtt Budai István deák esküdt polgár felesége, Ágnes és rokonai beleegyezésével, a hét évvel korábban a Szent Pál utcában, Péter esztergályos és a Boldogasszony-templom házainak szomszédságában lévő kőházát Imre péterváradai apátnak 600 aranyforintért eladta.

Nos Georgius Makray dictus iudex iuraticus cives castris Novi Montis Pestiensis. Memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus congruit universis, quod prudens et circumspectus Stephanus litteratus de Buda dictus alias iudex et iuratus concivis noster coram nobis personaliter constitutus fassus extitit in hunc modum, qualiter ipse in annis precedentibus, cuius iam fere septima instaret revolutio annualis, quendam domum suam lapideam in nostri medio in platea Sancti Pauli in vicinitatibus domorum Petri tornatoris ab una et ecclesie beate Marie Virginis parte ab altera sitam et habitam simulcum cunctis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet ad eandem domum de iure spectantibus de consensu et volute [sic!] domine Agnetis consortis sue legitime et omnium proximorum, ymmo nemine penitus contradictorum obviantem vendidisset et libere contulisset venerabili et Deo devoto fratri Emerico abbati de Peterwaradya et per eum suis successoribus abbatibus ecclesie predictae iure perpetuo et pacifice possidendam, tenendam pariter et habendam, ymmo vendidit et in perpetuum contulit coram nobis pro sexcentis florenis auri puri perceptis plene et habitis ab eodem. Assumpens nichilominus idem Stephanus litteratus eundem dominum Emericum abbatem cunctosque successores eiusdem ab omnibus ratione pretactae domus et universarum utilitatum eiusdem impetere nitentibus defendere et tueri propriis suis laboribus et expensis secundum consuetudinem civitatis ab antiquo observatam. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes nostras litteras sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas, promittentes nostris privilegialibus litteris confirmare, dum eadem nobis in specie fuerint

reportate. Datum secundo die festi beati Urbani pape, anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto.

Eredeti. Jelzete: D 10124 (37–1–1). Hártya, 24,8×13,8 cm. A szövegtükörből az első sor vakvonalazva. A hátlap közepére vörös viaszba nyomott, kb. 3,5 cm átmérőjű, kör alakú pecsét, papírfelzet alatt. A jobb felső sarokban kancelláriai jegyzet: *Commissio dominorum iudicis et iuratorum*. A hátlapon újkori feljegyzések. Említi: *Pataki*: Budai vár. 290. p. 47. lj.

2.

1473. január 30.

I. Mátyás király Ernuszt János kincstartó kérésére Kunc pozsonyi molnár fiatalkorú leányának, a néhai Mátyás, királyi szabó jegyesének: Borbálának adományozza a Mátyás szabó által Buda városában bírt, a Szent György kápolnával szemben lévő piactéren fekvő, a király pénzén vásárolt kőházát.

Nos Matthias Dei gratia rex Hungarie, Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos tum ad singularem petitionem fidelis nostri dilecti magnifici Iohannis Ernnst thesaurarii nostri, tum vero miserati condicionem sexus muliebris honeste puelle Barbare filie Koncz molendinatoris de Posenio, condam Mathie sartori nostro ritu Romane Sancte Matris Ecclesie desponsate, ne ipsa eodem Mathia sartore nostro iam e seculo sublato rerum et bonorum eiusdem omnino experts habeatur, domum lapideam eiusdem condam Mathie sartoris nostri in civitate nostra Budensi in theatro in declino opposito capelle Sancti Georgii sitam alias eidem Mathie sartori nostro, ut recolimus, pecunia nostra emptam, simulcum curia, necnon omnibus suis edificiis lapideis silicet [sic!] et ligneis ac pariter cum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis eidem puelle Barbare suisque heredibus et posteritatibus universis dedimus, donavimus et contulimus, ymmo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam, salvo iure alieno, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, quas in formam nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Bude predicta, sabbato proximo ante festum Purificationis Beatissime Virginis Marie, anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo tertio, regni nostri anno quintodecimo, coronationis vero nono.

Eredeti. Jelzete: D 10138 (37–1–2). Vakvonalazás. Hártya, 35×29 cm. Szöveg alá vörös viaszba nyomott 5,5 cm átmérőjű, kör alakú pecsét kivehető ábrával. A hátlapon újkori feliratok. A jobb felső sarokban kancelláriai jegyzet: *Commissio propria domini regis*. Említi: *Pataki*: Budai vár 284. p. 9. lj.

3.

1478. március 7.

I. Mátyás király egy, a Szent János-kapunál, az esztergomi érsekség háza mellett lévő, romba dőlt, és egy éven belül újjá nem épített, így a rendelete szerint a királyra háramlott sarokházat, amely a külföldre szökött János esztergomi érsek birtoka volt, Péter erdélyi prépostnak és királyi titkárnak, valamint fivéreinek, Máténak és Pálnak adományozta 1000 aranyforintért.²³

Eredeti. Jelzete: D 10142 (37–1–3). Hártya, 48×34,5cm. Vakvonalazás, díszített kezdőbetű. Szöveg alá vörös viaszba nyomott 6,5 cm átmérőjű, kör alakú pecsét papírfelzet alatt. A szöveg alatt balra aláírás: *Mathias rex manu propria*. A hátlapon újkori feljegyzések. Kiadása: *Csánki*: Mátyás király 408–410. p. Említi *Pataki*: Budai vár 284. p. 9. lj.

4.

1479. január 8.

Buda város tanácsa Dénes posztómető és Péter nyeregkészítő kérésére elvégezte a Szent György-téren, Ulrik ónkannakészítő és Drágffy Bertalan házainak szomszéd-ságában lévő házuk megosztását.

Nos Matheus dictus Vitripar iudex iuratique cives castri Novi Montis Pesthiensis. Memorie commendamus, quod coram nobis personaliter constituti ab una Dionisius pannicida partibus vero ex altera Petrus sellipar de et super divisione et limitatione domus earum partium in Teatro Sancti Georgii in vicinitate domorum a superiori Ulrici cantrifusoris et Bartholomei Dragffy ab inferiori partibus site et habite nobis ea, qua decuit, reverentia supplicarunt, unde nos petitionibus ipsarum partium merito consentientes pariter pro conspectione et limitatione illuc perreximus, nichilominus per prius et antea litteralibus ipsius Petri instrumentis articulariter et effective prospectis et intellectis ipsarum partium domos [sic!] ita limitando divisimus, ut pote, ab uno angulari lapide wlgo Horogkew in ipsorum curia a muro anteriori inter ipsos per medium erecto incipiendo et directe usque ad murum civitatis, ubi similiter lapis angularis existit, descendendo ita, quod locus secreti protunc ibidem existens integraliter predictae domui prenominati Dionisii et per consequens sibi suisque singulis successoribus perpetue cedat, atque tanquam

23 Az iktatást 1479. május 31-én Buda város tanácsa végrehajtotta, l. 6. sz. alatt közölt oklevelet.

propria permanere debeat reliqua vero partium a parte meridionali Petri selliparis existat ad que singula premissa partes ambe effective contenti fuerunt coram nobis. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes nostras litteras sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas. Datum feria sexta post festum Ephiphaniarum Domini, anno eiusdem millesimo quadringentesimo septuagesimo nono.

I. Mátyás 1479. február 24-én kibocsátott oklevelében átírva. Jelzete: D 771 (37–1–5). L. az 5. sz. alatt.

5.

1479. február 24.

I. Mátyás király Dénes budai posztómető, budai tanácsstag kérésére átírja a budai tanács nyílt alakban, hártýára írott oklevelét egy budai ház felosztásáról. (L. a 4. szám alatt.)

Nos Mathias Dei gratia rex Hungarie, Bohemie etc. Memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod fidelis noster circumspectus Dionisius pannicida inhabitator istius civitatis nostre Budensis nostram personaliter veniendo in conspectum exhibuit nobis et presentavit quasdam litteras iudicis et iuratorum civium Castri Novi Montis Pestiensis super divisione cuiusdam domus in dicta civitate nostra Budensi habite per ipsos iudicem et cives modo et ordine in tenoribus earundem litterarum specificatis facta in pergameno patenter confectas et emanatas tenoris infrascripti supplicavit idem Dionisius pannicida maiestati nostre humiliter et devote, ut eadem litteratas [sic!] ratas, gratas et acceptas habendas [?] litterisque nostris privilegialibus verbotenus inserri [sic!] et transsummi [sic!] faciendo pro eodem Dionisio et suis heredibus innovando perpetue valituras confirmare dignemur. Quarumquidem litterarum tenor talis est. — *következik a 4. számú oklevél szövege* — Nos igitur supplicatione eiusdem Dionisii maiestati nostre modo premissa porrecta exaudita et clementer admissa prescriptas litteras antefatorum iudicis et iuratorum civium non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prosus vitio et suspicione carentes presentibus litteris nostris de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali insertas et transsumptas, quo ad omnes earum continentes clausulas et articulos, eatenus quatenus eodem rite et legitime existunt emanate viribusque earum veritas suffragatur acceptamus, approbamus et ratificamus easque nichilominus simulcum divisione per dictos iudicem et iuratos cives facta pro eodem Dionisio et suis heredibus universis innovando perpetuo valituras confirmamus presentis scripti nostri patrocínio mediante, salvis iuribus alienis. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras

privilegiales sigillo nostro impendenti consignatas duximus concedendas. Datum Bude in festo beati Mathie apostoli, anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo nono, regnorum nostrorum vigesimo secundo, coronationis decimo septimo Bohemie vero undecimo.

Eredeti. Jelzete: D 771 (37–1–5) Hártya, 40,7×27,5 cm. Zöld-fehér sodraton függő természetes színű, 9,3 cm átmérőjű, kör alakú viaszcipóban vörös viaszba nyomott 6,5 cm átmérőjű pecsét ép ábrával. Az oklevél jobb felső sarkában kancelláriai jegyzet: *Commissio propria domini regis*. A hátapon újkori feljegyzések. Említi: *Pataki*: Budai vár 281. p. 3. lj.

6.

1479. május 31.

Buda város tanácsa beiktatja Péter erdélyi prépostot stb. és fivéreit egy, a Szent János kapunál, az esztergomi érsekség házában szomszédságában fekvő, egykor János esztergomi érsek birtokában lévő, romba dőlt és így a királyra háramlott sarokház birtokába, amit nekik I. Mátyás király 1000 aranyforintért adományozott.

Nos Georgius dictus Forster iudex iuratique cives Castri Novimontis Pesthiensis. Memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus incumbit universis, quod serenissimus princeps et dominus, dominus Mathias Dei gratia Hungarie, Bohemie, etc. rex, dominus noster naturalis gratiosissimus nobis coram personaliter viva voce quandam domum aciale nostri in medio prope portam beati Johannis in vicinitate contigua domus archiepiscopatus ecclesie Strigoniensis adiacentem et habitam per inopinabilem desolationem ruine derelictam ad ipsam regie maiestatem, utpote, devolutam, venerabili domino Petro preposito Transsilvano etc., secretario regio et per eum nobilibus Matheo et Paulo fratribus suis ipsorumque successoribus pro mille florenis auri dedit, donavit et contulit, quamquidem domum et nos ex speciali eiusdem domini nostri regis indultu de consensu dominorum prelatorum et baronum prefati Regni Hungarie nobis litteratenus collato, quo universas domos, tam dominorum prelatorum et baronum, quam etiam aliorum quorumcumque nostri in medio existentium, que ad certum tempus videlicet anni spatium dudum divolutum forent, desolationi derelictae liberam edificare volentibus in perpetuum conferendas habuimus facultatem eisdem domino Petro preposito et Matheo et Paulo fratribus suis annotatis simulcum cunctis utilitatibus suis ac pertinentiis quibuslibet ad eandam domum spectantibus cum consensu et voluntate totius communitatis nostre unacum preasserti domini nostri regis donationibus dedimus, ascripsimus et libere

contulimus, ymmo damus, ascribimus et conferimus et per eos eorum successoribus et posteritatibus universis iure perpetuo et pacifice possidendam, tenendam pariter et habendam. Unde cum eadem domus alias reverendissimi domini Iohannis archiepiscopi Strigoniensis prefuisse dicitur, nichilominus ipsa ad archiepiscopatum ipsum nec facto neque iure dinoscitur pertinere, sed tantum eiusdem domini Iohannis archiepiscopi sub nomine stetit et fuit, que et per eundem dominum Petrum prepositum supranotatum a sue desolationis ruina gravibus cum expensis fuit et est reformata et possessa verumetiam iuxta prerogativam privilegiatamque antiquam nostre civitatis libertatem nobis a divis regibus concessam, idem dominus Petrus in dominio supradicte domus per diem et annum quiete permansit nemine penitus contradictorum [sic!] comparentium. Statuimus itaque et introduximus eosdem dominum Petrum prepositum ac Matheum et Paulum fratres suos antedictos in dominium sepefate domus cunctarumque utilitatum eiusdem, ymmo statuimus et introducimus de presenti eandem domum vendendi, locandi et a seipsis alienandi cuicunque maluerint, in vita pariter et in morte eisdem dantes facultatem cum omnibus condicionibus, libertatibus et cautelis in litteris regiis ac nostris pridem desuper emanatis clare expressis. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas, promittentes privilegialibus litteris nostris confirmare dum nobis eedem in specie fuerint reportate. Datum feria secunda proxima post festum Pentecostes, anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo nono.

Eredeti. Jelzete: D 10150 (37–1–4) Hártya, 21,5×29 cm. Hátlap közepén vörös viaszba nyomott, kör alakú kb. 3,5 cm átmérőjű pecsét maradványa. A jobb felső sarokban kancelláriai jegyzet: *Commissio dominorum iudicis et iuratorum in consilio*. A hátlapon újkori feljegyzések mellett egy középkori: *Domini Petri prepositi Transilvaniensis*.

7.

1482. augusztus 22.

Buda város (Ádám Gergely budai bíró és az esküdtek) előtt Rozgonyi László nádorfehérvári kapitány a budai Olaszok utcájában lévő, minden adózástól („porkrecht”) mentes kőházát, mely Handó György kalocsai érsek és Dénes deák házai közt fekszik, 500 forintért Erdődi Tamás titeli prépostnak és királyi titkárnak, s általa Bálint volt titeli prépostnak, Szatmári Bakócz Miklósnak, Jánosnak, Szatmári Ferenc pesti főesperesnek és váci kanonoknak, a fenti Miklós fiának: Bálintnak eladja.

Példánya(i) elvesztek. Jelzete: – (37–16) Hártya. Hátlapra nyomott vörös viasz pecsét töredéke. A szöveg alatt kancelláriai jegyzet: *Relatio domini Thome Meygos iurati*. Említi Csánki: Mátyás király 407. p. 2. l.áb. és Pataki: Budai vár 290. p. 50. l.j.). A regeszta forrása: Iványi-cédulák.

8.

1483. augusztus 11. Buda.

Buda város tanácsa előtt Zuffenhauseni Winman János szerzetes és Boroti Bálint nemes, Péter péterváradai apát ügyvédjei, a Budán, a Szent Pál utcában, a Boldogasszony testvérület, valamint János kőfaragó özvegyének házai szomszédságában lévő házát Erdődi Tamás titeli prépostnak, valamint fivéreinek eladják 232 aranyforint fejében, amelynek nagy részét a korábbi birtokosaiknak, Lábatlani Györgynek és fivéreinek fizettek ki.

Nos Georgius Forster dictus iudex iuraticus civis castri Novimontis Pesthiensis ad universorum, tam presentium, quam futurorum notitiam harum serie deducimus publice profitendam [?], quod venerabilis et religiosus frater Iohannes Winman de Zuffenhussen et nobilis Valentinus litteratus de Boroth cum procuratoriis litteris venerabilis et religiosi fratris Petri legitimi abbatis de Waradinopetri et totius conventus eiusdem abbatis plenum et speciale sufficiensque mandatum ad infrascripta in se continentibus et coram nobis in specie exhibitis confessi sunt in hunc modum, quod ipsi nomine et in persona eiusdem domini Petri abbatis et dicti conventus ac de eorundem domini abbatis et conventus voluntate et consensu atque etiam commissione posteriorem partem domus eorundem abbatis et conventus hic Bude in medio nostri in platea Sancti Pauli in vicinitatibus domorum confraternitatis Beate Virginis ab una et relicte condam Iohannis lapicide partibus ab altera existentem et habitam, que videlicet posterior pars domus pretacte domui et curie venerabilis domini Thome de Erdewd prepositi ecclesie Tituliensis secretarii regie maiestatis vicinari dinoscitur, tum pro illis multiplicibus favoribus promotionibus et complacitiis, quibus iamdictus dominus Thomas prepositus ecclesiam eorundem et perconsequens eosdem in evidentem utilitatem eiusdem ecclesie, tam coram regie maiestate, quam etiam alias, ubi opus fuisset, prosecutus esset et indes prosequeretur, tum vero pro ducentis et triginta duobus florenis auri ab eodem domino Thoma preposito, ut dixerunt, plene levatis et perceptis et quorum maiorem partem ipsi nomine dictorum abbatis et conventus egregio domino Gregorio de Labathlan pro recuperatione ipsius totalis domus eorum, que alias ab ipsa ecclesia et consequenter ab eisdem alienata et opera atque favore ipsius domini Thome prepositi recuperata et optenta fuisset, coram nobis solvissent eidem domino Thome preposito et consequenter venerabili domino Valentino plebano de Pathak et item Nicolao et Iohanni domino ac magistro Francisco

archidiacono Pesthiensis et canonico in ecclesia Waciensi fratribus eiusdem Thome prepositi eorumque Nicolai et Iohannis heredibus et posteritatibus universis perpetuo iure vendidissent et assignassent, ymmo vendiderunt et assignaverunt coram nobis, nullum ius iurisque et dominii proprietatem in ipsa posteriori parte dicte domus dicte ecclesie et consequenter memoratis domino abbati et conventui reservandam, sed totum ius et dominii proprietatem dicte partis domus in ipsum dominum Thomam et fratres suos prefatos transferentes. Assumeruntque memorati frater Iohannes et nobilis Valentinus de Boroth nomine et in persona, quibus supra eosdem dominum Thomam prepositum regie [maiestatis] secretarium, necnon Valentinum, Nicolaum, Iohannem et Franciscum fratres eiusdem antedictos cunctosque eorumdem successores et posteritates universos ab omnibus ratione prefate posterioris partis domus, necnon universarum utilitatum eiusdem contra quoslibet impetere nitentes defendere et tueri propriis eorum laboribus et expensis secundum usum et consuetudinem civitatis nostre ab antiquo approbatam. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes nostras litteras sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas, promittentes privilegialibus litteris nostris confirmare, dum eodem in specie nobis fuerint reportate. Datum Bude feria secunda proxima post festum Beati Laurentii martiris, anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo tertio.

Eredeti. Jelzete: D 10154/[1]. (37–1–8) Hártya, 35,4×25,5 cm. A hátlap közepére vörös viaszba nyomott 3,6 cm átmérőjű, kör alakú pecsét papírfelzet alatt. Hátlapon újkori feljegyzések. Kivonatos közlése: *Pataki*: Péterváradai ciszterciek 26. p. 119. lj. Említi: *Csánki*: Mátyás király 407. p. 2. lj.

9.

1483. augusztus 11. Buda.

Buda város tanácsa előtt Zuffenhauseni Winman János szerzetes és Boroti Bálint nemes, Péter péterváradai apát ügyvédjei, a Budán, a Szent Pál utcában, a Boldogasszony testvérület, valamint János kőfaragó özvegyének házai szomszédságában lévő házát Erdődi Tamás titeli prépostnak, valamint fivéreinek eladják 232 aranyforint fejében, amelynek nagy részét a korábbi birtokosaiknak, Lábatlani Györgynek és fivéreinek fizettek ki.

Nos Georgius Forster dictus iudex iuratique cives castrum Novimontis Pesthiensis ad universorum, tam presentium, quam futurorum notitiam harum serie deducimus publice profitendo [?], quod venerabilis et religiosus frater Iohannes Winman de Zuffenhussen professus ordinis Cisterciensis ac nobilis Valentinus litteratus de Boroth cum procuratoriis litteris venerabilis et religiosi fratris Petri veri et legitimi

abbatis de Waradinopetri et totius conventus eiusdem abbacie plenum et speciale sufficiensque mandatum ad infrascripta in se aperte continentibus et coram nobis in specie exhibitis et perlectis nomine voluntate et mandato eorundem abbatis et conventus confessi sunt in hunc modum, quod quia ecclesia prefata vero et legitimo abbate a magno tempore caruisset, sicut universo regno huic notum et notorium esset in veritate, et medio tempore inter cetera bona ab ipsa ecclesia alienata etiam domus quedam eiusdem ecclesie hic Bude in nostri medio in platea Sancti Pauli in vicinatatibus domorum confraternitatis Beate Virginis ab una et relicte quondam Iohannis lapicide partibus ab altera existens et habita valde indebite alienata fuisset, quamquidem domum prefati abbas et conventus nulla ratione aliter ad ius et proprietatem eiusdem ecclesie rehabere, recuperare et reaquirere scivissent, imo nec potuissent, nisi ut minor et posterior pars domus ipsius venderetur, ut scilicet cum pretio illius particule dicte domus eadem integra domus a detentoribus redimeretur, ne tota ipsa domus sic indebite ab ipsa ecclesia alienaretur maxime cum sit de more et consuetudine ac statuto nostre libertatis et totius communitatis huius civitatis, ut edificia, que ruinam patiuntur, per quemcunque possidentur, reformentur expensas factas in dominium succedens solvere semper teneatur, et quia eadem domus ad plurimas iam manus per diversas emptiones devenerat et plures reformationes iidem emptores in illa fecerant, propter quas reformationes et item certas alias solutiones, quas occasione recuperationis eiusdem domus iidem abbas et conventus facere deberent summa circiter trecentorum aureorum eidem abbati et conventui, ita necessaria fuisset, quod sine tali solutione dicta domus nullo pacto recuperari potuisset. Idcirco ipsi prefati procuratores ex consensu, voluntate et mandato, ut premititur, ipsius abbatis et sui conventus predictam partem posteriorem dicte domus venerabili domino Thome de Erdewd preposito ecclesie Tituliensis et per eum venerabili domino Valentino plebano de Pathak ac magistro Francisco de Zathmar archidiacono Pesthiensis, necnon Nicolao et Iohanni de dicta Erdewd fratribus scilicet eiusdem Thome prepositi ipsorumque Nicolai et Iohannis heredibus et posteritatibus universis pro ducentis et triginta duobus florenis ab eodem domino Thoma preposito plene, ut dixerunt, levatis et receptis, et quorum florenorum maiorem partem ipsi egregio domino Gregorio de Labathlan et fratribus suis eiusdem scilicet domus tunc possessoribus coram nobis soluissent. Residuitatem vero pro redemptione nonnullarum litterarum sententionalium a diversis iudicibus extractarum et certarum aliarum expensarum in facto recuperationis dicte domus hinc inde factarum similiter necessario exbursare habuissent perpetuo iure et irrevocabiliter vendidissent et appropriassent assignassentque, immo vendiderunt, appropriaverunt et assignaverunt coram nobis, nullum ius iurisque et domini proprietatem in ipsa posteriori parte dicte domus dicte ecclesie et consequenter memoratis domino abbati et conventui reservandum, sed totum ius et domini proprietatem dicte partis domus in ipsum dominum Thomam et fratres suos prefatos transferendtes. Assumseruntque memorati frater Iohannes ac nobilis Valentinus de Boroth nomine et in persona, quibus supra eosdem dominum

Thomam prepositum necnon Valentinum, Nicolaum, Iohannem et Franciscum fratres eiusdem cunctosque eorundem successores et posteritates universos ab omnibus ratione prefate posterioris partis domus, necnon universarum utilitatum eiusdem contra quoslibet impetere nitentes defendere et tueri propriis eorum laboribus et expensis secundum usum et consuetudinem civitatis nostre ab antiquo approbatam In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas, promittentes privilegialibus litteris nostris confirmare dum eedem in specie nobis fuerint reportate. Datum Bude feria secunda proxima post festum Beati Laurentii martiris, anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo tertio.

Eredetiye elveszett. Jelzete: – (37–1–7) Hártya. [Szöveg alá nyomott?] vörös viaszpecsét maradványai, amelyről a papírfelzet elveszett. Hátlapon feljegyzés: *Iste sunt littere efficaciores, et etiam alioquin tenor istarum confirmatus est per dominum Iohanem cardinalem Aragonie.* További példánya: Aragóniai János bíboros, pápai legátus 1484. március 23-án kelt oklevelében átírva, l. a 11. sz. alatt. Említi: *Csánki*: Mátyás király 407. p. 2. lj.

10.

1483. augusztus 24.

Péter péterváradai (bélakúti) apát és konventje beleegyezett abba a megállapodásba, amelyet ügyvédek, Zuffenhusseni Winman János szerzetes és Boroti Bálint deák a budai Szent Pál utcában lévő házokról Buda város tanácsa előtt kötöttek Tamás titeli préposttal és fivéreivel.

Nos frater Petrus abbas totusque conventus monasterii Beate Marie Virginis Belefontis in monte Warendinipetri [sic!] memorie commendamus per presentes, quod nos illam dispositionem et fassionem, quam religiosus frater Iohannes Winman dictus de Zuffenhussen nobis originaliter professus, quam/et [?] item nobilis Valentinus litteratus de Borothe procuratores nostri de et super posteriori parte domus nostre Budensis in platea Sancti Pauli existentis venerabili domino Thome de Erdewd preposito ecclesie Tytuliensis et fratribus eiusdem coram iudice et iuratis civibus Budensibus fecit ratam, gratam et acceptam habemus et eandem dispositionem et fassionem de nostra deliberata voluntate factam esse recognoscimus quia/et [?] idcirco eidem dispositioni et fassioni consentimus et eandem ratificamus harum litterarum nostrarum sigillis nostris communitarum vigore et testimonio mediante. Datum prefato nostro e monasterio in die Bartholomei apostoli, anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo tertio.

Eredeti. Jelzete: D 10154/2] (37–1–8) Hártya, 28,8×21 cm. Vörös-fekete sodraton függő természetes színű kb. 5. cm átmérőjű, kör alakú viaszpecsét töredékei, a hátán ellenőrző gyűrűs-

pecsét nyomával. A szöveg alatt balra aláírás: *Ego frater Petrus abbas*²⁴ *manu propria fateor premissa*. A hátlapon újkori feljegyzések. Említi: Csánki: Mátyás király 407. p. 2. l.j.; Pataki: Pétervárdai ciszterciek 26. p. 120. l.j. (Tévesen 1484. augusztus 24-i keltezéssel.)

11.

1484. március 23.

Aragóniai János bíboros, esztergomi érsek, pápai legátus Erdődi Tamás titeli prépostnak, valamint fivéreinek kérésére átírja a Buda város tanácsa által 1483. augusztus 11-én kiadott, nyílt formában, hártýára írt, a hátlapon megpecsételt oklevelet (l. a 9. sz. alatt) a pétervárdai ciszterci monostor házának megvásárlásáról.

Nos Iohannes de Aragonia miseratione divina ecclesie sancte Sabine Sacrosancte Romane ecclesie presbiter cardinalis Strigoniensis ad universa dominia et regna serenissimo principi domino Mathie Dei gratia Hungarie, Bohemie etc. regi subiecta Apostolice Sedis legatus. Ad universorum notitiam harum serie deducimus et volumus pervenire, quod dilectus filius Thomas de Erdewd venerabilis prepositus ecclesie Tituliensis in sua, necnon dilectorum filiorum Valentini plebani de Pathak ac magistri Francisci de Zathmar archidiaconi Pesthiensis, item Nicolai et Iohannis de dicta Erdewd fratrum suorum nominibus et in personis nostram veniens in presentiam exhibuit nobis quasdam litteras iudicis et iuratorum civitatis Budensis super emptione et venditione certe particule cuiusdam domus monasterii et ecclesie de Varadinopetri ordinis Cisterciensis Bude sita sub sigillo eiusdem civitatis Budensis a tergo consignatas ac in pergameno patenter confectas et emanatas petens nos debita cum instantia, quatenus eorum tenorem presentibus litteris nostris inseri faciendo eisdem pro firmiori subsistentia dictarum emptionis ac venditionis nostri muniminis firmitatem adicere et eisdem emptionem ac venditionem gratas, ratas et acceptas habere dignaremur. Tenor vero litterarum ipsius civitatis sequitur in hec verba. — *Következik Buda város 1483. augusztus 11-én kibocsátott oklevele (L. a 9. szám alatt).* — Nos itaque quia inter alias sollicitudines nostras illud potissimum animum nostrum pulsat et excitat, ut ea, que rite et legitime et ex iusta causa processerunt maxime illa, que in evidentem utilitatem visa fuerint, redundare robor obtineant, firmitatis et perpetuo illibata maneant et conserventur. Attento, quod prescripte emptio et venditio sive alienatio particule prefate domus, que alias non nisi hoc modo pro ipsius domus recuperatione et monasterii eiusdem evidenti utilitate et presertim favore et patrocinio dicti Thome prepositi recuperari potuisset in evidentem utilitatem et augmentum precipuum dicti monasterii facte extiterunt, petitionibus eiusdem

24 Sor fölc betoldva.

Thome prepositi, tanquam iustis et legitimis in hac parte inclinati easdem emptitionem et venditionem sive alienationem particule prefate domus ratas, gratas et acceptas habentes eisdemque nostrum benivolum consensum pariter et assensum prebentes easdem auctoritate apostolica, cuius officio legationis fungimur, tam ex causis premissis, quam etiam certis aliis rationibus animum nostrum moventibus aliasque motu proprio et ex certa nostra scientia tenore presentium approbamus, ratificamus et confirmamus. Supplementes omnes et singulos defectus, si qui forsan intervenissent in eisdem sufficienti in premissis per Sanctissimi domini nostri domini Sixti pape quarti litteras facultate suffulci. In quorum fidem et testimonium presentes exinde fieri fecimus nostrique sigilli pontificalis appensione iussimus communiri. Datum Bude in castro regio Vesprimiensis dyocesis, decimo Kalendas Aprilis, millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto, pontificatus premissis Sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti divina providentia pape quarti anno tertio decimo.

Eredeti. Jelzete: D 825 (37–1–9). Hártya, 60,1×43,5 cm. Vakvonalazás, az első két szó díszített betűkkel. Függő pecsét nyoma. A szöveg alatt balra kancelláriai jegyzet: *Gratis per omnia de mandato*. Jobbra: *L. Aquilanus episcopus s [?]*. Hátlapon újkori feljegyzések. Említi *Pataki*: Budai vár 290. p. 50. lj.). Említi: *Csánki*: Mátyás király 407. p. 2. lj.

12.

1484. március 29. Buda

Buda város tanácsa Erdődi Tamás titeli prépostnak és fivéreinek stb. az Olaszok utcájában, Domonkos fehérvári prépost és Dénes deák szomszédságában birt, általa újjáépített háza utáni éves adóját négy aranyforintban állapítja meg.

Nos Georgius Forster dictus iudex iuratique cives castrum Novimontis Pesthiensis memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus congruit universis, quod nos consideratis ac in animum revocatis multiplicibus favoribus promotionibus et complacentibus, quibus reverendus dominus Thomas de Erdewd prepositus ecclesie Tituliensis secretarius regie maiestatis nos ac civitatem nostram sub temporum diversitate, tam coram ipsa regia maiestate, quam etiam alias, ubi opus fuit, benigne prosecutus est et in dies prosequi non cessat. Attendentes nihilominus graves varias et multimodas expensarum largitiones, quas idem dominus Thomas prepositus pro decore, relevamine et utilitate civitatis in reformatione et restauratione cuiusdam domus sue ruinosae et quodammodo desolationi derelictae in platea Italicorum in vicinitatibus domorum reverendi domini Dominici prepositi ecclesie Albensis ab una et Dyonisii litterati partibus ab altera site et habite de quaquidem domo prefatus dominus Thomas prepositus et cuncti sui successores singulis annis taxam seu collectam civitatis iuxta

impositionem et estimationem taxantium ad hoc deputatorum more ipsius civitatis solvere obligabantur in aliquam suorum gratuitorum recompensam beneficiorum ex consensu totius communitatis nostre ipsam taxam ordinariam futuris perpetuis temporibus hoc modo duximus limitandam, quod ipse dominus Thomas prepositus, item Valentinus plebanus de Pathak, magister Franciscus de Zathmar archidiaconus Pesthiensis necnon Nicolaus et Iohannes fratres eiusdem domini prepositi ipsorum denique Nicolai et Iohannis heredes et posteritates universi singulis annis et perpetue dumtaxat florenos auri quatuor et non plus pro collecta sive taxa ordinaria totalis domus prescripte quamquidem domum simulcum quadam particula posteriori videlicet illi[us do]mus, quam scilicet particulam idem Thomas prepositus de novo emit et ad huiusmodi domum coniunxit pro domo totali computamus solvere debeant et teneantur. Illo nichilominus per expressum declarato, quod si temporum in eventu prefati dominus Thomas prepositus aut fratres eiusdem iamdicti eorundemque successores, heredes et postaritates prefatam domum venditioni exponere a concambialiter sew alio quovismodo a se permutare vel alienare vellent aut testamentaliter legare, extunc eandem cum prefata nostra limitatione et speciali exemptione vendere commutare et a se alienare vel legare vigore presentium valeant atque possint, harum nostrarum sigilli nostri munimine roboratarum testimonio litterarum mediante. Datum Bude, feria secunda proxima post dominicam Letare, anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto.

Eredeti. Jelzete: D 826 (37–1–10) Papír, 25,5×33,3 cm. A hátlap közepén vörös viaszba nyomott kb. 3,6 cm átmérőjű, kör alakú pecsét helye. A jobb felső sarokban kancelláriai jegyzet: *Commissio dominorum in consilio*. A hátlapon újkori feljegyzések. Említi: *Csánki*: Mátyás király 407. p. 2. lj.

13.

1484. november 14.

VIII. Ince pápa [Ernusz Zsigmond] pécsi püspöknek és Kesztölci Mihály esztergomi olvasókanonoknak megparancsolja, hogy erősítsék meg Erdődi Tamás titeli prépostnak és fivéreinek a péterváradai konventtől történt budai házvásárlását. (L. 8. és 9. szám alatti okleveleket.)

Innocentius papa octavus venerabili fratri episcopo Quinqueecclesiensi et dilecto filio Michaeli de Kezthewlcz lectori ac canonico ecclesie Strigoniensis venerabilis frater noster et dilecte filii, salutem et apostolicam benedictionem. Supplicatum nobis nuper fuit pro parte dilecti filii Thome de Erdewd prepositi ecclesie Tituliensis Bachiensis diocesis, ut cum ipse alias suo et fratrum suorum nomine videlicet Valentini plebani de Pathak et Francisci archidiaconi Pesthiensis in

ecclesia Waciensi ac Nicolai et Iohannis etiam de Erdewd certam posteriorem partem cuiusdam domus in oppido Budensi Wesprimiensis diocesis in platea Sancti Pauli wlgariter nuncupata existentem et in vicinitatibus domorum confraternitatis beate Virginis ex una, ac rerum quondam Iohannis lapicide partibus ex altera sitam cum omnibus suis iuribus et pertinentiis titulo emptionis a fratre Iohanne Wyman de Zuffenhusen professo ordinem Cisterciensem et Valentino litterato de Borothe veris et legitimis procuratoribus dilectorum filiorum Petri abbatis et conventus monasterii beate Virginis Belefontis de Petrowaradino dicti ordinis habentibus, ut asserebant, ab eisdem abbate et conventu posteriorem partem domus huiusmodi, ut ex illius pretio, alia pars anterior et melior, que longo tempore ab ecclesia dicti monasterii alienata fuit, redimi et recuperari posset, cum aliter recuperatio huiusmodi fieri nequiret vendendi speciale et et plenum mandatum pro pretio ducentorum et triginta duorum florenorum auri coram testibus fidedignis emerit et postea abbas et conventus prefati communi consensu ratum id habuerint et litteras suas dicti conventus sigillo munitas in fidem et approbationem gestorum per dictos procuratores tradiderint, prout plenius in instrumento publico desuper confecto dicitur contineri dignemur pro maiori cautela et robore apostolici muniminis firmitatem desuper adycere attento, quod id in evidentem utilitatem monasterii ipsius cedere asseritur, quenquidem [?] absque venditione huiusmodi supradicta redemptio anterioris partis domus fieri non poterat, quapropter huiusmodi supplicationibus inclinati et de his tamen aliam notitiam non habentes discretioni vestre per presentes committimus et mandamus, quatenus, si habita de his diligenti informatione repereritis, venditionem de dicta posteriori parte domus, ut prefertur, factam in evidentem dicti monasterii utilitatem cedere. Super quo vestram conscientiam oneramus illam et prout eam concernunt in dicto instrumento contenta auctoritate nostra approbetis et confirmetis perpetueque firmitatis robur obtinere decernatis, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac dicti monasterii statutis et consuetudinibus etiam iuramento vel alia firmitate roboratis ceterisque contrariis quibuscunque. Datum Rome apud Sanctum Petrum ubi anulo piscatoris, die xiiii, Novembris M. ccc. Lxxxiiii., pontificatus nostri anno primo.

Ernszt Zsigmond pécsi püspök 1492. május 10-én kibocsátott oklevelében átírva. Jelzete: D 894 (37–1–11)

14.

1492. május 10.

Ernszt Zsigmond pécsi püspök Tamás györi püspök stb. kérésére átírja VIII. Ince pápa 1484. november 14-én kibocsátott oklevelét. (Ld. 13. szám alatt.)

Nos Sigimundus Dei et Apostolice Sedis gratia episcopus ecclesie Quinqueecclesiensis etc., necnon in negotio infrascripto a Sancta Sede Apostolica unacum venerabili domino Michaelae de Kezhewlcz lectore et canonico ecclesie Strigoniensis, collega nostro legitimo impedimento detento et in infrascriptis interesse nequeunte vicesque suas maiorem ad cautelam nobis committente iudex delegatus et commissarius specialiter deputatus, notumfacimus tenore presentium, quibus expedit, universis, quod breve sanctissimi domini nostri pape clausum sub annulo piscatoris more Sancte Romane Curie cera rubea impressivè sigillatum, sanum et integrum, non viciatum non cancellatum, nec in aliqua sui parte suspectum, sed omni prorsus vitio ac suspicione carente nobis pro parte reverendi in Christo patris domini Thome episcopi ecclesie Iauriensis etc., summi et secretarii cancellarii regie maiestatis, necnon fratrum suorum in ipso brevi apostolico nominatorum coram notario et testibus subscriptis exhibitum et presentatum honore et reverentia, quibus decuit ac licuit, nos recepisse huiusmodi sub tenore — *Következik VIII. Ince pápa 1484. november 14-én kelt oklevelének szövege (13. sz.)* — Post cuiusquidem brevis apostolici exhibitionem ac presentationem et receptionem nobis et per nos, ut premittitur, factas fuimus pro parte prefatorum domini Thome episcopi et fratrum suorum, quorum supra nominibus debita cum instantia requisiti, quatenus ad executionem ipsius brevis et contentorum in eodem iuxta traditam nobis a Sede Apostolica formam procedere dignare. Nos igitur habita prius diligenti sufficientique inquisitione, necnon convenienti debitaque et necessaria informatione super premissa venditione et emptione predictae posterioris partis huiuscemodi domus in preinserto brevi apostolico contenta et quod prescripti p[...] Iohannes Wyman de Zwfenhussen, necnon Valentinus literatus de Boroth veri et legitimi procuratores prefatorum Petri abbatis et conventus monasterii beate Marie Virginis Belefontis de Waradino Petri ordinis Cisterciensis Bachiensis dyocesis in communi et publica, necnon inevitabili necessitate et utilitate ipsius monasterii et conventus, que fuere et sunt notoria et manifesta, adeo, quod nulla tergiversatione celari possunt antelatis domino Thome nunc episcopo Iauriensi, tunc vero preposito Tituliensi necnon fratribus suis servatis servandis vendidissent ac in perpetuum ab ipsa ecclesia sew monasterio alienassent, iidemque procuratores de iure ac consuetudine huius regni virtute procuratoria huiusmodi liberam vendendi et alienandi facultatem habuissent abbatemque et conventum prefatos venditionem et alienationem huiusmodi ex eorum patentibus litteris pro rato habuisse comperimus, necnon omnia et singula in dicto brevi apostolico inserta et narrata fore et esse vera ideoque ipsas venditionem et emptionem, que cessere in publicam utilitatem pretacti monasterii cum debita et requisita sollennitate et de quibus plene nobis constitit et constat auctoritate Apostolica nobis in ipso brevi per prefatum sanctissimum dominum nostrum papam attributa et commissa, et qua fungimur de presenti, nullo penitus contradictore apparente perpetue valituras roboramus et confirmamus. In cuius rei testimonium presentes litteras nostras exinde fieri sigillique nostri appensione ac ipsius notarii publici nominis subscriptione iussimus et fecimus

communiri. Datum Bude in domo solite nostre residentie, decima die mensis Maii, anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, Indictione decima, pontificatus autem prefati sanctissimi domini nostri pape, anno eius octavo, presentibus ibidem reverendo domino Luca electo et confirmato Boznensi ac venerabilibus Paulo Orodiansi, Nicolao de Bachka Mislensi ecclesiarum prepositis, item Georgio de Cassovia Zathmariensi et Gregorio de Thwr cathedrali in ecclesia Iauriensi archidiaconis, testibus fidedignis ad premissa vocatis specialiter et requisitis.

Eredeti. Jelzete: D 894 (37–1–11) Hártya, 44,5×37 cm, néhány helyen foltos. Vakvonalazás, az első sor és Ince pápa neve díszített betűkkel. Lila–fehér–vörös színű sodraton függő termézetes színű, 4,3 cm átmérőjű viaszcipóban vörös viaszba nyomott kb. 1,7 cm átmérőjű, kör alakú gyűrűspecst. A szöveg alatt balra közjegyzői jel, középen záradék: *Ego Iacobus litteratus de Bodogazonfalwa Transylwanensis dyocesis sacra apostolica et imperiali auctoritatibus notarius publicus et thabellio iuratus, quia predicti brevis apostolici exhibitioni, presentationi, requisitioni, inquisitioni factis celebrationi, roborationi, confirmationi aliisque omnibus et singulis premissis dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur unacum premissis testibus presens fui, eaque omnia et singula sic fieri, vidi et audivi, ideo has litteras sew hoc instrumentum publicum per alium fideliter scriptum exinde confeci et in hanc publicam et autenticam formam redegi signoque ac nomine meis solitis et consuetis consignavi et roboravi in fidem ac testimonium omnium et singulorum premissorum requisitus et rogatur.* A hátlapon újkori feljegyzések.

15.

1493. október 29.

Buda város tanácsa előtt Márton váci prépost és a budai Boldogasszony templom plébánosa stb. Tamás győri püspöknek stb. a Szombat-kapun túl, a Tótfalunak nevezett külvárosban két házát, amelyek délről Cipó Péter házával határosak, és amelyeket Rozgonyi László hagyott rá, Tamásnak és fivérének, Miklósnak, továbbá Miklós fiainak, Bálintnak, Péternek és Pálnak, valamint néhai fivére, János fiainak, Jánosnak és Tóbiásnak adományozta.

Nos Iohannes Pemflinger dictus iudex iuratique cives castris Novimontis Pesthiensis memorie commendamus tenore presentium significamus, quibus expedit universis, quod reverendus dominus Martinus artium et sacre theologie professor Apostoliceque Sedis protonotarius, prepositus Waciensis, nunc non plebanus maioris ecclesie Beate Virginis parochialis nostre coram nobis personaliter constitutus sponte confessus est et retulit in hunc modum, quomodo ipse recensitis et in animum suum sedule reductis gratuitis illis complacentiis favorosisque promotionibus et caritativis subsidiis, quibus reverendissimus in

Christo pater dominus Thomas episcopus Iauriensis et electus Agriensis ecclesiarum, summus et secretarius cancellarius regius ipsum dominum Martinum plebanum, tam in propriis ipsius, quam etiam ecclesie sue pretacte negotiorum factis et agendis sub diversitate temporum grato semper animo prosecutus fuisset, cuius etiam piis auxiliis promotionibusque consuetis speraret se consoneri et in futurum quasdam duas domos allodiales in suburbio civitatis nostre extra portam Sabbati in platea Thotfalw dicta in fine eusdem [sic!] platee versus exteriorem portam existentes et habitas et sibi invicem annexis, quibus a parte meridionali domus Petri Czypo vicinari perhibetur, pridem per condam magnificum dominum Ladislaum de Rozgon eidem domino plebano et per consequens ecclesie Beate Virginis pretacte in mortis articulo testamentaliter resignatas et appropriatas cum omnibus ipsarum utilitatibus et pertinentiis quibuslibet ad easdem duas domos allodiales spectantibus et pertinere debentibus nemine contradicente memorato domino Thome episcopo et per ipsum Nicolao fratri suo carnali ac Valentino, Petro et Paulo eiusdem Nicolao, necnon Iohanni et Thobie condam Iohannis similiter carnalis fratris filiis eorundemque fratrum suorum heredibus et posteritatibus universis dedisset, contulisset et assignasset iure perpetuo, irrevocabiliter ac pacifice possidendas, tenendas pariter et habendas, ymmo dedit, contulit et assignavit coram nobis, nil iuris, nilve proprietatis idem dominus Martinus plebanus sibi et suis successoribus in eisdem reservandum, sed omne ius et dominii, proprietatem in eundem dominum Thomam episcopum et fratres suos pretactos eorundemque fratrum suorum heredes et posteritates universos transferentes. Assumpsit preterea dictus dominus Martinus plebanus eundem dominum Thomam episcopum et fratres suos prenotatos eorundemque fratrum suorum heredes et posteritates universos in pacifico dominio pretactarum duarum domorum allodialium, necnon universarum utilitatum earundem contra quoslibet impetitores defendere et tueri propriis suis laboribus et expensis secundum usum et consuetudinem civitatis nostre ab antiquo approbatam. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes nostras litteras sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas, promittentes privilegialibus litteris nostris confirmare, dum nobis eedem in specie fuerint reportate. Datum Bude secundo die festi beatorum Simonis et Iude apostolorum, anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo tertio.

Eredeti. Jelzete: D 908 (37–1–12) Hártya, 23,8×35,5 cm. Vakvonalazás, díszített kezdőbetűk. A hátoldal közepére vörös viaszba nyomott, kb. 3,6 cm átmérőjű, kör alakú pecsét maradványai papírfelzet alatt. A hátlapon újkori feljegyzések. Említi: *Csánki*: Mátyás király 407. p. 2. lj.

16.

1518. augusztus. 9.

II. Lajos király előtt Tamás esztergomi érsek stb. a Budán, a Szent György téren lévő kőházát elcseréli Alsószécsényi Benedek fiával, Jánossal, illetve fivéréivel a Hont megyében lévő, Györk nevű birtokukért, amelyet rajta kívül Monyorókereki Erdődi Péter, valamint néhai Csábrági Erdődi Bálint fiai: István és Wolfgang is birtokolni fognak.

Nos Lodovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod reverendissimus dominus Thomas tituli Sancti Martini in montibus Sacrosancte Romane ecclesie presbiter cardinalis archiepiscopus Strigoniensis ac patriarcha Constantinopolitanus et Sancte Sedis Apostolice de latere legatus etc. ab una ac nobilis Iohannes filius Benedicti de Alsozechyn oneribus et quibuslibet gravaminibus Nicolai, Francisci, Benedicti et Emerici fratrum suorum carnalium in subnotandorum [?] per omnia super se et cunctas hereditates suas levatis et assumptis ab alia partibus coram nostra personali presentia personaliter constituti sunt confessi sponte ac retulerunt in hunc modum, quomodo ipsi in iuribus eorum possessionariis et hereditatibus infrascriptis talem inter se fecissent concambialem permutationem perpetuo duraturam, quod primo ipse dominus Thomas cardinalis et legatus quandam domum suam lapideam in civitate nostra Budensi ex opposito ecclesie sancti Georgii martiris sitam et adiacentem cum cunctis suis utilitatibus et obventionibus ad eandem qualitercumque proveniendis et percipiendis prefatis Iohanni, Nicolao, Francisco, Benedicto et Emerico de Zechyn ipsorumque heredibus ac posteritatibus universis dedisset, donasset et concambialiter ascripsisset. Econverso vero ipse quoque Iohannes Zechyny oneribus sub premissis in se levatis totalem suam ac ipsorum Nicolai, Francisci, Benedicti et Emerici fratrum suorum portionem possessionariam in possessione Gyewrk appellata in comitatu Honthensi existenti habitam simulcum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promonoriiis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus molendinis et eorundem locis generaliter vero quibuslibet utilitatum et proventuum suarum integritatibus quovis nominis vocabulo nuncupatis ad eandem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus prefato domino Thome cardinali et legato ac egregiis Petro Erdewdy de Monyorokerek, necnon Stephano et Wolffgango filiis egregii condam Valentini Erdewdy de Chabrag fratribus scilicet et nepotibus ipsius domini cardinalis eorundemque Petri, Stephani et Wolffgangi heredibus et posteritatibus universis modo simili dedisset, donasset contulissetque et via concambialis permutationis ascripsisset iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam, nil iuris nilve proprietatis et dominii

prenotate partes sibi ipsis vel eorum fratribus ac heredibus in predicta domo et portione possessionaria per amplius reservando sed totum et omne ius ipsorum omnemque iuris et dominii proprietatem, quod et quam ipse in eisdem pronunc habuissent aut sese et eorum fratres vel heredes etiam in futurum quomodolibet habere sperassent in alterutrum transtulissent pleno cum effectu, immo alter alteri dedit, donavit et ascripsit totum quoque ius suum et domynium transtulit coram nostra personali presentia prenotata harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude in vigilia festi beati Laurentii martiris, anno Domini millesimo quingentesimo decimo octavo.

Eredeti. Jelzcte: D 1205 (37–1–13). Hártya, 32,5×40,4 cm. Vakvonalazás, az első sor és a kezdőbetűk díszítettek. Vörös–fehér–zöld sodraton lévő függőpecsétje elveszett. Hátlapon újkori feljegyzések. Említi: *Pataki*: Budai vár 284. p. 9. lj.).

